

JANA PERUTKOVÁ, BRNO

FRANTIŠEK ANTONÍN MÍČA (KŘ. 2. 9. 1696 NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU) – NOVÉ SKUTEČNOSTI O ZNÁMÉM JAROMĚŘICKÉM SKLADATELI A DALŠÍCH PŘÍSLUŠNÍCÍCH JEHO RODU

Genealogii rodu Míčů a postavení hudebníků z tohoto rodu na dvoře hraběte Johanna Adama Questenberga v Jaroměřicích nad Rokytnou v 1. polovině 18. století se věnovalo několik badatelů, především pak Vladimír Helfert,¹ Otakar Veselý² a Alois Plichta.³ Řada jimi uváděných informací ovšem vzbuzovala pochybnosti. Bylo proto nutno provést rozsáhlý výzkum v matrikách, v soupisech poddaných,⁴ v soupisech sloužících z Questenbergova vídeňského paláce, v hraběcí korespondenci s jaroměřickými správci, v účtech a dalších pramenech.⁵ Údaje všech tří zmíněných badatelů jsou totiž mnohdy chybné. Některé rozpory a mylná tvrzení se podařilo v nedávné době vyřešit. Zásadním objevem je zjištění skutečného data narození a křestního jména jaroměřického zámeckého kapelníka a skladatele Františka Antonína Míči a některé další informace týkající se rodu Míčů, zvláště pak obou Karlů Míčů. Jsme se však plně vědomi, že bádání v tomto směru ještě není definitivně uzavřeno.

Františkův otec, varhaník Mikuláš Míča (1659–1729), se narodil v Příložanech, obci ležící nedaleko Jaroměřic. Nejmenoval se ovšem Mikuláš Ondřej, jak bylo dosud uváděno, ale pouze Mikuláš. Ondřej byl Mikulášovým dvojčetem, jak

¹ HELFERT, Vladimír: *Hudební barok na českých zámcích. Jaroměřice za hraběte Jana Adama z Questenberku*, Praha 1916 (Dále jen Helfert 1916.)

² VESELÝ, Otakar: *Rod Míčů*. In: *Hudební věda* 2, 1968, s. 264–95.

³ PLICHTA, Alois (ed.): *O životě a umění. Listy z jaroměřické kroniky 1700–1752*, Jaroměřice nad Rokytnou 1974. (Dále jen Plichta 1974.) Týž: *Jaroměřicko. Dějiny Jaroměřic nad Rokytnou a okolí I., II.* Třebíč 1994.

⁴ Pro náš výzkum jsou především relevantní soupisy z let 1711, 1712, 1717, 1718, 1723, 1724, 1726, 1727, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1741, 1742, 1743, 1746, 1747, 1748, 1750, 1751, 1752, 1754. Jsou uloženy v MZA pod sign. F 459.

⁵ Tento výzkum je součástí badatelského projektu s názvem „Výzkum operního repertoáru v českých zemích doby baroka“, podpořeného GA ČR (č. 408/09/0334).

vyplývá z křestního zápisu v matrice – jsou v něm totiž uvedeni čtyři kmotři, což byl počet pro jedno dítě nepřípustný.⁶ O životě Mikuláše Míči máme k dispozici pouze velmi malé množství zpráv, které většinou pocházejí z matrik. Prokazatelně zastával varhanický úřad v třebíčském chrámu sv. Martina, a to pravděpodobně od r. 1682.⁷ V r. 1685 se v Jaroměřicích oženil s Marií Annou, vdovou po jaroměřickém bednáři Martinu Palsovi. Byl to jeho první, nikoliv druhý sňatek, jak mylně uvádí Urban i Veselý, kteří přečetli jeden z relevantních matričních zápisů chybně.⁸ Plyne to také z faktu, že při sňatku s Marií Annou je uveden jako mládenec, což by nebylo možné, pokud by v té době byl již vdovcem.⁹ Při sňatku s vdovou vyženil dceru Markétu, narozenou v červnu roku 1684.¹⁰ Ta byla jednou – v květnu 1716 – společně s otčímem za kmotru.

A právě v sirotčích soupisech, v nichž je vedena Markéta, se nachází informace, jež se ukázala jako klíčová pro upřesnění data narození Františka Antonína Míči. Ze soupisu totiž vyplývá, že Mikuláš Míča působil před příchodem do Jaroměřic ještě v Náměšti nad Oslavou, a to v letech 1696–97. Změnu Míčova působitiště v r. 1696 dokládá také fakt, že se téhož roku v Třebíči objevuje Jan Romulus, kantor a Míčův nástupce na postu varhaníka.¹¹ Zdá se, že sám Mikuláš Míča považoval své třebíčské působení za přechodné, jelikož zde nevlastnil žádnou nemovitost a jeho jméno nenalezneme ani v městských knihách.¹² V náměšťské matrice narozených se dvakrát vyskytuje jako kmotr, vždy se svou manželkou,

⁶ VESELÝ, Otakar: *Rod Míčů*. In: *Hudební věda*, 2, 1968, s. 273. MZA, E 67, sign. 10315 (matrika narozených): „20. 11. 1659, Mikulass Andrzeg, [rodiče] Duchek Miczu, Dorota, [kmotři] Matiß Reißinger, Dorota Charwatka, Pawel Krautyl, Mariana Palsowa; z Lažassn.“ (Odkazy na matriky, uvedené v tomto textu, se týkají vždy Jaroměřic, pokud není uvedeno jinak.)

⁷ V r. 1682 zemřel podle matrik Míčův předchůdce na varhanickém postu, jak uvádí URBAN, Otomar: *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*. Příloha Zpravodaje města Třebíče, Třebíč 1973–1978, s. 19.

⁸ Jedná se o chybné čtení tohoto zápisu, kde jméno „Kovárník“ bylo chybně čteno jako „varhaník“: „21. 9. 1680, Mattauss, [rodiče] Mykulass Kowarnik, Ewa, [kmotři] Casspar æconomus hospodařzsky Ssaffarž, Orssyla Warhanicze z Jaroměřzicz oba; Z Popowicz.“ MZA, E 67, sign. 10316 (matrika narozených – Třebíč). Toto zjištění a některé další informace o umělcích působících v Questenbergových službách jsou obsaženy v diplomové práci Blanky Kašpárkové: *Zpěváci a hudebníci na dvoře hraběte J. A. Questenberka*. FF MU Brno 2010.

⁹ MZA, E 67, sign. 10356 (matrika oddaných): „13. únor 1685, Mykulass Nytčzu Syn Neb[ožtíka] Duchoslawa Nytčzy Sauseda z dediny Přzylužan Mladenecž Ženich Newesta Wdowa Maryana Po neb[ožtíkovi] Martinowy Palsowy ginak Hagkowy, [svědci] Pan Samuel Komarek Pisařz duchodny a Pan Pawel Wesely Pisařz obroczny Panstwy třzebičzskyho oba Jan Belohuby Waczlaw Jelynek Rychtarž Sausede Jaroměřziczsssti. a on Ženich Warhanik Třzebičzsky.“

¹⁰ O tom KUČEROVÁ, Miroslava: *Život sirotků v Jaroměřicích (nad Rokytinou) v 2. polovině 17. století a na počátku 18. století*. Diplomová práce. FF MU Brno 2010.

¹¹ URBAN, Otomar: *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*. Příloha Zpravodaje města Třebíče, Třebíč 1973–1978, s. 19.

¹² *Ibid.*

přičemž je zde uveden jako rektor.¹³ V r. 1698 již působil v Jaroměřicích, neboť je v tamní matrice zaznamenán při křtu jednoho ze svých synů.¹⁴

Právě zjištění, že Mikuláš Míča působil jako rektor v Náměšti, vneslo světlo do otázky narození kapelníka a skladatele Františka Míči. Ukázalo se, že Helfert, jenž toto datum vyvozuje z třebíčského matričního záznamu vztahujícího se k 5. září 1694, se zmylil. Zde je jako syn Mikuláše Míči uveden „*Franz Wencel*“.¹⁵ Další badatelé pak vesměs převzali jméno František Václav a rok 1694 jako rok Míčova narození a tak také tento skladatel vešel do povědomí odborné i laické veřejnosti. Helfert v knize z r. 1924 ovšem uvádí jako rok jeho narození 1696, a to hned v názvu práce. Bohužel však tento rozpor nikde nezdůvodňuje. Skutečnost, že Míča v Questenbergových službách používal jméno František Antonín, vysvětloval Helfert oblibou křestního jména Antonín v questenberském rodě, čímž narážel na skutečnost, že nositelem jména Antonín/Anton byl otec hraběte Questenberga, baron Johann Anton von Questenberg. Plichta i Straková uvádějí ve svých studiích publikovaných v rámci sborníku *O životě a umění* datum Míčova narození rovněž 1696, důvody k tomu však též nijak neosvětlují.

Rozpory vztahující se k letopočtu 1694 a ke křestnímu jménu František Václav se však jeví jako velmi vážné, a to z několika důvodů:

1) Na všech dochovaných partiturách je kapelník a skladatel Míča uváděn výhradně jako František Antonín (Franz Anton, Francesco Antonio Mitscha). Takto je také výhradně označován v dalších listinných pramenech, tj. korespondenci, účtech apod. (nejčastěji jako Frantz nebo Franz, případně Franz Antonij).

2) Významným zdrojem poznání o jaroměřických poddaných hraběte Questenberga jsou soupisy poddaných, v nichž je zaznamenán také věk jednotlivých obyvatel.¹⁶ Z těchto soupisů vyplývá, že se skladatel Míča mohl narodit v letech 1696,¹⁶ 1697¹⁷ či dokonce 1698, ani v jednom soupisu však není uveden jako možný rok narození 1694.¹⁸ Z úmrtního záznamu, který pro nás od počátku měl značnou váhu, lze odvodit jako rok narození rovněž rok 1696.¹⁹

3) Mikuláš Míča byl otcem řady dětí, které se jeho ženě narodily v jedno- až tříletých intervalech. Nebyl ovšem dosud znám žádný jeho potomek narozený v letech 1694–98 a ani jeho eventuální místa působení v této době.

¹³ MZA, E 67, sign. 10717(matrika narozených – Náměšť nad Oslavou): 24. 1. 1696 a 17. 9. 1696.

¹⁴ MZA, E 67, sign. 10316 (matrika narozených): „20. 8. 1698, *ludvic*, [rodiče] *Mykulass mičza warhanik, Mařzena*, [kmoťři] *P. Daniel Nagel, Z Rozynau lysau Sladkowau zdegssy; Z Jarom[eritz]*.“

¹⁵ MZA, F 459, i. č. 331 – 338, 341 – 348.

¹⁶ Soupisy z r. 1718.

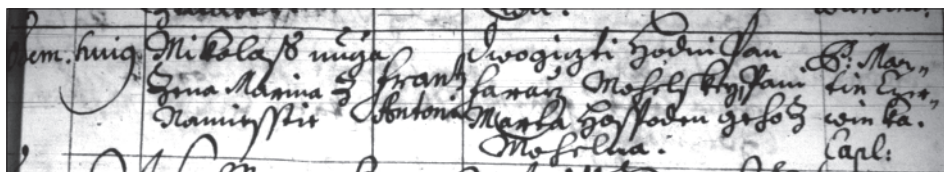
¹⁷ Soupisy z let 1723, 1726, 1732.

¹⁸ Soupisy z let 1735, 1737, 1739, 1741, 1742.

¹⁹ MZA, E 67, sign.10389 (matrika zemřelých): „15. 2. 1744, *Franciscus Mitscha Capellæ Maestro* [sic!] *atatis 48 Ann[orum]*.“

Po prozkoumání náměšťské matriky narozených se nejasnost panující v ohledu narození skladatele Míči definitivně vyřešila.²⁰ Prokázalo se totiž, že v Náměšti se Mikuláši Míčovi narodil syn, jenž byl pokřtěn 2. 9. 1696. Úplný matriční záznam má toto znění:

„Frantz Antonin, [rodiče] Mikolaß micza, zena Marina z Namieste, [kmotři] dwogiczti hodni Pan fararz Mohelsky, pani Marta Hospodengeho z Mohelna, [křtil] P[ater] Martin Czerwinka kapl[an].“²¹

Starší bratr budoucího kapelníka, který za něj byl ve veškeré dosavadní literatuře zaměněn, tedy František Václav, zjevně v Náměšti zemřel. Tuto skutečnost sice nelze ověřit, protože úmrtní matriky z Náměště se nedochovaly, avšak považujeme to za nanejvýš pravděpodobné, protože se žádný František Václav Míča v pramenech poté již nikdy nevyskytuje.

Další bratr Františka Antonína, Karel Míča (1699 – 1750), zastával v hraběcích službách funkci číšníka (v pramenech označovanou jako *Dapifer*)²² a stolníka (*Tafeldecker*),²³ což byl po komorníkovi (*Cammerdiener*) druhý nejvyšší post u Questenbergova dvora. Později se stal též hofmistrem (*aulæ præfectus*).²⁴ V křestní matrice není uvedeno jeho druhé křestní jméno, zatímco v závěti hraběte, v níž mu odkázal 500 zlatých, je jmenován jako Karel Michael. Je poněkud

²⁰ Za pomoc s výzkumem matrik na tomto místě srdečně děkuji V. Maňasovi.

²¹ MZA, E 67, sign. 10717 (matrika narozených – Náměšť nad Oslavou).

²² Latinský výraz *Dapifer* lze ztotožnit s německým *Truchseß*. Tato funkce patřila k nejvyšším u dvora. In: [online] 2010. [cit. 30. 5. 2010]. Dostupné z <http://wiki-de.genealogy.net/Dapifer>.

²³ O tom KRÜNITZ, Johann Georg: *Oekonomische Encyclopædie, oder allgemeines System der Staat- Stadt- Haus- u. Landwirthschaft*, Bd. 179 (ed. Johann Wilhelm David Korth), Berlin 1842 v hesle *Tafeldecker*: „*Tafeldecker, an den Höfen und in vornehmen großen Haushaltungen, ein Bedienter, der das Amt hat, nicht nur die Tafel zu decken, sondern auch das leinene Tischgeräth in seiner Aufsicht zu haben. Ein solches Individuum muß nicht nur sehr gewandt seyn, sondern auch die Tafel bei Festlichkeiten gehörig zu ordnen verstehen; auch muß er die Servietten brechen können, das heißt, er muß sie zu verschiedenen Figuren zu gestalten wissen, so daß die gedeckte Tafel auch dadurch an Zierlichkeit gewinnt. Ein Tafeldecker muß daher Geschmack besitzen, um Alles auf der Tafel so anzuordnen, daß die Gäste beim Eintritt in den Eßsaal oder das Eßzimmer dadurch überrascht werden. [...]*“ In: [online] 2010. [cit. 30. 5. 2010]. Dostupné z <http://www.kruenitz1.uni-trier.de/xxx/t/kt00337.htm>.

²⁴ Viz pozn. č. 51.

komplikované určit, jaký byl podíl Karla Michaela Míči na zámeckém hudebním životě, neboť dochází k častým záměnám s Karlem Antonínem Míčou, který byl o generaci mladší a jemuž se budeme věnovat v dalším textu. Bylo tomu tak především kvůli stejnému prvnímu křestnímu jménu, které oba užívali. Je ale nesporné, že funkce *Tafeldeckera* byla ve dvacátých letech spojována s povinností nacvičovat komedie a byla obsazena Michaellem Walterem, který nebyl původem z Jaroměřic a z Questenbergových služeb odešel zřejmě po smrti své ženy, sopranistky Kateřiny, v r. 1733. Analogicky tomu tak mohlo být i v pozdějším období. Pokládáme tedy za možné, že Karel (Michael) mohl – stejně jako předtím Michael Walter – nastudovávat komické divadelní kusy s hudebními vložkami. Není také vyloučeno, že Karel Michael Míča případně mohl po smrti kapelníka Františka Antonína Míči pomáhat i s nácvikem oper, jelikož oba žánry byly velmi úzce spojeny a v komediích vystupovali vesměs stejní členové jaroměřického ansámblu jako v komediích. Toto uvažování však zůstává na úrovni hypotéz, jelikož v pramenech kromě Questenbergovy závěti nikde není – pokud je nám známo – explicitně uveden jako Karel Michael, takže o jeho umělecké činnosti nemáme dosud žádný přímý doklad. Karel Michael Míča se oženil dne 9. ledna 1743 s jaroměřickou sopranistkou Alžbětou Havlínovou; jejich manželství bylo zřejmě bezdětné.²⁵ V matrice oddaných je označen jako „Dapifer“. Téhož roku je jeho žena při křtu dcery Karla Antonína Míči, při němž byla kmotrou, označena jako „Taffeldeckrin“. Zřejmě tedy Karel Michael Míča v této době vykonával obě tyto funkce, nebo druhou z nich získal bezprostředně po svatbě. V soupisu platů jaroměřických sloužících z r. 1741 měl značně nižší plat než František Antonín Míča.²⁶ Zastával také post hofmistra.²⁷ Zemřel v r. 1750, krátce poté, co Questenberg napsal svou závěť – proto je v ní tedy ještě uveden, ale jejího naplnění se již nedožil.²⁸ Právě z faktu, že mu hrabě ve svém testamentu odkazuje poměrně vysokou částku, můžeme usuzovat na jeho aktivní umělecké působení.

Doposud nevyřešen zůstává problém narození Jakuba Míči, pozdějšího jaroměřického varhaníka, radního a opisovače not pro hraběcí hudební sbírku. V pramenech bývá uveden jako Jacob Mitscha. Ve starší literatuře je mylně ztotožněn s Janem Jakubem, narozeným Mikuláši Míčovi v r. 1693. Ten však – podle nejnovějších zjištění – téhož roku zemřel.²⁹ Na základě různých pramenů se zřejmě narodil v r. 1683. V soupisu sloužících vídeňského paláce je v r. 1709 uveden jako

25 MZA, E 67, sign. 10356 (matrika oddaných): „9. 1. 1743, *Honestus Juvenis Carolus Mitscha Excellentis. D. Comitii Questenberg Dapiffer cum honest[a] Virgine Elisabetha filia Josephi Hawlin Incola Jaromericensis.*“ Jako svědkové jsou uvedeni František Míča a Karel (Antonín) Míča, u obou je uveden jejich post komorníka.

26 HELFERT 1916, s. 118.

27 Viz pozn. č. 51.

28 MZA, E 67, sign. 10 389 (matrika zemřelých): „23. 12. 1750, *Carolus Mitscha aetatis Suae 52 Annorum, Jar[omericii].*“

29 Pokřtěn jako „Honz Jakub“. MZA, E 67, sign. 10952 (matrika narozených – Třebíč): „4. 7. 1693 *Honz Jakub*, [rodiče] *Mykulass Myčza, Marge*, [kmotři] *Matěg Swoboda, Zuzanna Kwasnyczkowa; z trzeb[íče]*.“ V třebíčské matrice zemřelých v MZA, E 67, sign. 10 972, na-

25letý a 1711 jako 27letý.³⁰ Navíc nelze předpokládat, že by se ženil v sedmnácti letech – ve Vídni si totiž vzal za manželku Kateřinu Jelínkovou z Jaroměřic. Pokud by ovšem hypotéza o narození Jakuba Míči v r. 1683 byla správná, nemohl by být synem Mikuláše Míči, jelikož ten se ženil teprve v r. 1685. Jeho správné datum narození se však v jaroměřické matrice narozených nepodařilo dohledat, s největší pravděpodobností se tedy narodil mimo Jaroměřice. Mohl být synem některého ze sourozenců Mikuláše Míči, nebyl tedy zjevně bratrem kapelníka Františka Antonína Míči. Jeho původ bude předmětem dalšího výzkumu.

Kateřina Jelínková, manželka Jakuba Míči, byla dcerou Václava Jelínka a narodila se v Jaroměřicích 7. 10. 1681.³¹ To je dalším důkazem, že Jakub Míča se nemohl narodit až v devadesátých letech – je nepravděpodobné, že by byl o více než deset let mladší než jeho manželka. Svatba se konala 16. března roku 1710³² a Jakub Míča je v oddací matrice zapsán jako „*Musicus*“. Během dvou let, které manželé Míčovi ve Vídni ještě ve službě strávili, se jim narodily dvě děti – Mariana³³ a Karel Josef.³⁴ Tento Karel Josef byl později v pramenech označován jako Karel Antonín a dosáhl v Jaroměřicích významného postavení, jak ještě uvidíme.

Mezi lety 1712–13 se manželé Jakub a Kateřina Míčovi vrátili do Jaroměřic, kde se jim v r. 1713 narodil další potomek – dcera Maria Alžběta. V soupisu poddaných z r. 1712, 1717 a 1718 ovšem tuto rodinu nenacházíme, ač je v této době Jakub v matrice narozených uveden jako otec u dalších dětí.³⁵ Jakub Míča se stal jaroměřickým radním³⁶ a v r. 1729 – po smrti Mikuláše Míči – varhaníkem, měl ovšem značný význam i pro hudební život na zámku. Opisoval totiž pro hraběte notové materiály, částečně spravoval knihovnu, zřejmě především její část obsahující hudebniny, a snad někdy též zastupoval svého bratra Františka

lézáme ovšem tento údaj: „1693, Honz Jakub Syn mykolasse myczy Warhanyka trzebyckeho starzy 8 neděl Pochowaneg gest Na krchowě w trzebyczy.“

- 30 V r. 1709 byl uveden mezi sloužícími ve vídeňském paláci hraběte jako hudebník, v r. 1711 jako lokaj. MZA, fond 436, karton 775, i. č. 6218.
- 31 MZA, E 67, sign. 10316 (matrika narozených): „7. 10. 1681, *Marya Catharina*, [rodiče] *Waczlaw Jelynek, Regina*.“
- 32 Dompfarre St. Stephan, Wien I., Trauungsbuch Nr. 38, fol. 84: „16. 3. 1710 *Der Künstreiche H[err]. Jacob Mitscha, Musicus, tu Jarmeri im Mähren gebürtig, mit der tugendsamen Anna Catharina Hirschin, wäyl[and] Wenzl Hirsch, b[eruftlich] Shuechmachers in gedachten Jarmariz, und Regina seiner nachgelassenen Wittib ehe[lige] Tochter. Testes: H[err] Johann Marx Albertin, Kay[s]erlicher Hof Cammer Cancellista. H[err] Johann Antonius Frej, Musicus bey H[errn] grafen Von Questenberg.*“
- 33 Veselý 1968, s. 274.
- 34 Dompfarre St. Stephan, Wien I., Taufbuch Nr. 55, Fol. 207: „1. 2. 1712 *Carolus Josephus*, [rodiče] *Joannes Jacob[us] Mitscha ein Musicant, Anna Catharina uxor*, [kmoťři] *Joannes Rudolf[us] Frahs, Joannes Fleiss.*“
- 35 MZA, E 67, sign. 10317 (matrika narozených): 21. 5. 1715 nar. Maria Johanna, 2. 3. 1717 nar. Josef, 12. 10. 1718 nar. Maximilian. Oba uvedení synové zemřeli v dětském věku.
- 36 Zřejmě poprvé je takto uveden při příležitosti úmrtí svého syna. MZA, E 67, sign. 10388 (matrika zemřelých): „20. 2. 1718, *Jozeff, ditie P[ana] Jakuba Micze Zdegssyho Ratauského, starzy przez 3 czwarti leth.*“

v administrativních věcech.³⁷ Jaký byl jeho skutečný podíl na hudebně dramatických produkcích v Jaroměřicích, není bohužel blíže známo. Ke chrámové hudbě provozované v době jeho působení jako varhaníka nejsou dochovány takřka žádné prameny. Od r. 1739 do své smrti churavěl a věnoval se už pouze opisování not. Prameny také hovoří o jeho problémech s alkoholem.³⁸ Dne 13. 9. 1741 Jakub Míča zemřel. Záznam v matrice zemřelých potvrzuje, že se zřejmě narodil v r. 1683, jelikož je v něm uveden věk zemřelého (58 let).³⁹

Přímou souvislost s provozem hudebně dramatických děl v Jaroměřicích měl rovněž syn varhaníka Jakuba Míči, Karel Antonín Míča (1712–1784). Narodil se ve Vídni, jak již bylo řečeno. Dochází zde k rozporu mezi jeho druhými křestními jmény (ve vídeňské matrice je uveden jako Karel Josef, později však jednoznačně používal jako své druhé jméno Antonín). Skutečnost, že Karel Antonín Míča je totožný s Karlem Josefem křtěným ve Vídni, se nám podařilo definitivně potvrdit díky úmrtnímu oznámení ve vídeňských novinách *Wiener Zeitung*, kde je uvedeno, že zemřel ve věku 73 let.⁴⁰ Rok narození tak souhlasí s narozením Karla Josefa rodičům Jakobovi a Kateřině Míčovým v r. 1712, jak jsme uvedli v předchozím textu. Fakt, že se skutečně jedná o tutéž osobu, potvrzují rovněž informace z pozůstalostního spisu, kde je uvedeno jméno vdovy i dětí.⁴¹

V jaroměřických pramenech byl nazýván jako Karl (Carl), případně Karl Anton. V soupisech jaroměřických poddaných je do r. 1732 uváděn v rámci rodiny svého otce, až od r. 1735, tedy od svých 23 let, pravděpodobně sloužil u hraběcího dvora, což je poměrně pozdě. Zřejmě měl být původně po otci varhaníkem,

³⁷ O tom Helfert 1916 a Plichta 1974 na více místech.

³⁸ Ibid. Některé prameny v tomto směru cituje i Helfert 1916.

³⁹ MZA, E 67, sign. 10389 (matrika zemřelých): „13. 9. 1741 *Jacobus Micza 58 Anno, Jarom[eritz]*“; Helfert 1916 uvádí mylně rok 1742, tuto informaci přebírá do své práce i R. Smíšek (Smíšek, Rostislav: *Hrabě Jan Adam Questenberk a proměny jeho dvora v první polovině 18. století*. In: *Celostátní studentská vědecká konference Historie 2000*, Josef Hrdlička – Pavel Král (ed.), České Budějovice 2001, s. 137).

⁴⁰ Dne 22. 12. 1784 byl v tomto periodiku mezi zemřelými z 15. 2. uveden „*Hr. Karl Mitscha, k. k. Kammerthürhüt. alt 73 J. Auf d. Freyung N. 117.*“ In: [online] 2009. [cit. 22. 12. 2009]. Dostupné z <http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?apm=0&aid=wrz&datum=17841222&seite=12&zoom=2>. To potvrzuje rovněž údaj v matrice: „13. 12. 1784, *MITSCHA Herr Carl, tit. k. k. Cammertürhüter, ist im Schottenhof No. 117 auf der Freyung an der GedärmEntzündung besch[au]t worden alt 73 J[ah]re. Abends nach 8 Uhr.*“ A- WStLA (Wiener Stadt- und Landesarchiv), Totenbeschauptokolle 1783–1789, Rolle 84, fol. 51v.

⁴¹ Jako datum úmrtí je zde 15. 12. 1784, kromě manželky Marie Anny po něm zůstalo 6 dospělých dětí: „*Adam, k. k. Registrant bey der böhmischen und oesterreichischen Hof Kanzley, [bytem] No. 436 am Salzgrieß.*[=skladatel Jan Adam František Míča.] *Antonie, ledig, ist zu Hauß. Frau Karolina Allebrantini, Medicinæ Doctoris Witwe, bey der leibl[ichen] Mutter zu Hauß. Theresia, ledig, in herrschftl[ichen] Diensten alhier. Maria Anna, ledig, zu Hauß. Joseph Mitscha, herrschftl[icher] Würtschafts Breitter [= Bereiter].*“ Dále je zde uveden soupis majetku, v němž jsou uvedeny hudební nástroje – „*1 Klavier, 1 Bassettl, 1 Geige.*“ A-WStLA, Verlassenschaftsabhandlungen, 3887/1784. Za tuto informaci, stejně jako za zjištění matričního údaje uvedeného v předchozí poznámce, velice děkuji Vlastě a Hubertovi Reittererovým.

čemuž by nasvědčovala žádost o zlepšení platu z října roku 1731, na kterou hrabě odpověděl sice kladně, ale zároveň Karla Míču napomenul, že má lépe cvičit na varhany.⁴² V letech 1736 a 1739 je v soupisech veden jako hraběcí lokaj. Jeho postavení se ale výrazně proměnilo už do r. 1741, kdy získal funkci komorníka (*Cammerdiener*), která byla de facto nejvyšším postem u Questenbergova dvora a do toho roku jej zastával pouze kapelník František Antonín Míča. Hierarchie tří zástupců rodu Míčů – jasně vysvítá z dopisu hejtmána Kruby hraběti, v němž se dovolává svědectví panských úředníků (*Offizieren*), kterými jsou „*kapelnik Franc Míča, Karel Míča komorník a druhý Karel Míča stolník*“.⁴³

Karel Antonín Míča získal titul komorníka v době, kdy František Antonín již churavěl. Je proto pravděpodobné, že mu stále více pomáhal s nácvikem oper a že po kapelníkově smrti přebral řadu jeho povinností a stal se nejvýznamnějším zaměstnancem na Questenbergově dvoře. Je to dobře patrné ze závěti hraběte, v níž uvádí, komu má být vyplacena mimořádná odměna: „*Karlovi Ant. Míčovi komorníkovi ale ještě 500 florinů, Carlovi Michlovi Míčovi stolníkovi stejně tak 500 florinů*“.⁴⁴ Z tohoto faktu se rovněž zdá být zřejmé, že oba tito Karlové Míčové se po smrti kapelníka Františka Míči zřejmě nejvíce zasloužili o hudebně dramatické produkce na jaroměřickém zámku ve čtyřicátých letech 18. století. Kromě nich získal mimořádnou sumu ve výši 200 zlatých z hraběcích zaměstnanců už pouze skladatel symfonií a smyčcových kvartetů a zpěvák Karel Müller, jenž zastával post kancelisty.

Karel Antonín Míča pojal v r. 1740 za manželku jaroměřickou zpěvačku, altistku Marii Annu Nellerovou, s níž měl řadu dětí.⁴⁵ Jeho syn Jan Adam František, který se stal později rakouským státním úředníkem, vešel ve známost rovněž jako skladatel a je pravděpodobným autorem *Sinfonie in Re*.⁴⁶

Za kmotry dětí Karla Antonína Míči byl několikrát sám hrabě, jeho choť i jeho dcera, což rovněž dokazuje, jaké vážnosti tento příslušník rodu Míčů na Questenbergově dvoře požíval.⁴⁷ Za zmínku stojí křest jeho dcery Marie Antonie Anny

⁴² „[...] *daß er sich im Orgenspiel besser execieren soll*.“ Žádost uvádí HELFERT 1916, s. 117.

⁴³ „[...] *deren herrschaft. Offizieren, des H. Franz Mitscha Capellmeisters, des H. Carl Mitscha Cammerdieners und des andertem H. Carl Mitscha Tafeldeckers*.“ Citováno podle: HELFERT 1916, s. 71.

⁴⁴ „*Dem Carl Ant. Mitscha Kammerdiener aber annoch 500 fl., dem Carl Michl Mitscha Tafel-decker in gleichen 500 fl.*[...]“ Kompletní Questenbergův testament otiskl již HELFERT 1916, s. 365.

⁴⁵ MZA, E 67, sign. 10356 (matrika oddaných): „*2. 10. 1740 Carolus Mitscha copulatus est cum Mariana Nellerin, ambo Jarom[ericii], D[ominus] Franciscus Mitscha et D[ominus] Joannes Skřizivanek ambo Jarom[ericii]*.“

⁴⁶ Jeho narození je uvedeno v jaroměřické matrice narozených, MZA, E 67, sign. 10317: „*II. 1. 1746, Joan Adam Fran. de Paula, [rodiče] Carl Ant[on] Mitscha, Mariana uxor Camerius, [kmotři] Excell[enz] D[ominus] Comes de Questenberg et Maria Ant[onia] Comita de Questenberg ex Jarom[ericii]*.“

⁴⁷ Největšího významu na poli umění dosáhl syn Jan Adam František, jenž komponoval především komorní a orchestrální hudbu. Některé z dětí Karla Antonína Míči se narodily v Jaroměřicích, další po Questenbergově smrti ve Vídni.

19. 2. 1743 v chrámu sv. Jakuba v Brně.⁴⁸ Karel Antonín Míča je zde jmenován jako komorník, kmotry byli kapelník František Antonín Míča a zpěvačka Alžběta Míčová (rozená Havlínová). To nasvědčuje skutečnosti, že v Brně byla přítomna přinejmenším část Questenbergova ansámblu, snad za účelem nějaké hudební produkce.

Nedlouho po smrti hraběte odešel Karel Antonín i se svou rodinou do Vídně. Stalo se to patrně v r. 1754, jak lze dovodit z jaroměřických matrik, v nichž byl velmi často uváděn jako kmotr. V roce 1754 je takto v první polovině roku zaznamenán několikrát, přičemž jednou je u jeho jména uveden titul *aulæ præfectus*, tj. vlastně hofmistr,⁴⁹ je tedy zřejmé že tento post převzal po zesnulém Karlu Michaelovi Míčovi v r. 1750. Jednou je v matrice narozených v r. 1754 označen jako bývalý komorník, již bylo zřejmě jasné, že z Jaroměřic odchází.⁵⁰ Naposledy jej jako kmotra najdeme v červenci, poté se již v matrikách nevyskytuje.⁵¹ V soupisu poddaných z roku 1754 již rodinu Karla Antonína rovněž nenacházíme.⁵² Dcera Antonie je ovšem uvedena jako kmotra v jaroměřické matrice ještě v r. 1755. Karel Antonín se ve Vídni uplatnil ve službách císařského dvora, kde zastával post dveřníka (*Türhütter*).

Nové poznatky o příslušnících hudebního rodu Míčů – Františkovi (1696 – 1744), Mikulášovi (1659–1729, rektor a varhaník), Jakobovi (1683? – 1741, varhaník a opisovač), Karlu Michaelovi (1699–1750, stolník, číšník a majordomus) a Karlu Antonínovi (1712–1784, komorník, majordomus) významným způsobem zpřesňují jejich genealogický původ, životní osudy, a rovněž také jejich možné postavení na dvoře hraběte Questenberga. Karel Michael Míča měl pravděpodobně na starosti nácvik komedií se zpěvy, Karel Antonín pak ve čtyřicátých letech zřejmě převzal hlavní roli při nácviku oper. Oba měli ovšem také do určité míry na starost provozní chod zámku, což bylo vzhledem ke stále častějším návštěvám a později stálému pobytu hraběte a jeho choti jistě organizačně nepříliš snadné. Za nejdůležitější zjištění pak považujeme fakt, že jaroměřickým skladatelem pocházejícím z rodu Míčů nebyl František Václav (1694 – 1696?), ale František Antonín, narozený v Náměšti nad Oslavou v r. 1696.

⁴⁸ MZA, E 67, sign. 16864 (matrika narozených – Brno).

⁴⁹ MZA, E 67, sign. 10318 (matrika narozených): „20. 2. 1754 „D[ominus] Carolus Mičza aulæ præfectus Jaromericensis, Carolina uxor Antonius Kratochvil Chyrurgi Jaromericensis.“

⁵⁰ MZA, E 67, sign. 10356 (matrika narozených): „31.3.1754 Dominicus, [rodiče] Godefridus Ekl revisor ratiociniorum æconomiorum Dominicalium oriundus [...], Veronica, [kmotři] Carolus Mičza quondam Camerarius Sue Excellentie Comi[tii] De Questenberg [...], Cecilia uxor Wenceslai Hool [...].“

⁵¹ Zajímavý je tento matriční zápis: „30. 4. 1754 Carolus Peregrinus, [rodiče] Mathias Palsa Braxator et incola Jaromericensis, Rosalia, [kmotři] Carolus Mitscha Sue Excellentie Comit[is] de Questenberg vidua aulæ Præfectus incola Jaromericensis, Elisabetha vidua post def[unctis] Carolum Mičza quond[am] Præfectum [nečit.] tabulæ Domini Jaromericensis.“ (jako kmotři jsou zde tedy uvedeni: Karel Míča, majordomus jeho Excelence hraběte Questenberga vdovy a obyvatel Jaroměřic, a Alžběta, vdova po zemřelém Karlu Míčovi, bývalém stolníkově panství jaroměřického). MZA, E 67, sign. 10318 (matrika narozených).

⁵² MZA, F 459, i. č. 356.

**FRANZ ANTON MITSCHA (GET. 2.9.1696 NAMIEST).
NEUE FORSCHUNGSERKENNTNISSE ÜBER DEN BEKANNTEN
JARMERITZER KOMPONISTEN UND WEITERE MITGLIEDER SEI-
NER FAMILIE**

Die Studie bringt neue Kenntnisse über Mitglieder der Musikerfamilie Mitscha:

1) Die Angabe von Vladimír Helfert, dass der Jarmeritzer Kapellmeister und Komponist Mitscha in der Taufmatrikel in Třebíč (Trebitsch) im Jahre 1694 als „Franz Wenc!“ angeführt wird, ist nach neuem Forschungsstand falsch; es handelte sich in diesem Fall um einen älteren Bruder des Komponisten, der als Kind gestorben ist. Das richtige Taufdatum von Franz Anton (getauft als „Frantz Antonin“) ist der 2. 9. 1696 in Náměšť (Namiest), wo sein Vater vorübergehend als Regenschori gewirkt hat. Dem entspricht auch die Tatsache, dass er auf allen erhaltenen Partituren ausschließlich als Franz Anton (bzw. Francesco Antonio) angegeben und so auch in allen Urkunden bezeichnet wird; auch nach den Untertanenlisten aus der damaligen Zeit soll er zwar 1696, 1697 oder sogar 1698 zur Welt gekommen sein, nicht jedoch 1694.

2) Der Vater des Komponisten Franz Anton Mitscha wurde im Jahre 1659 nicht Mikuláš Ondřej [Nicolaus Andreas], sondern nur Mikuláš [Nicolaus] getauft. Ondřej [Andreas] war der Name von dessen Zwillingsbruder, was aus der Tatsache hervorgeht, dass in der Matrikel bei dieser Taufe vier Taufpaten angeführt werden. Die Lebensschicksale von Ondřej Míča [Andreas Mitscha] bleiben ein weiteres Forschungsthema. Mikuláš Míča [Nicolaus Mitscha] wirkte ab 1682 als Organist in Trebitsch, ab 1696 in Namiest als Regenschori und war ab 1697/8 bis zu seinem Tod Organist in Jarmeritz. Im Jahre 1685 heiratete er in Jarmeritz Marie Anna, eine Witwe nach dem Jarmeritzer Binder Martin Palsa. Es war das seine erste Ehe, nicht zweite, wie einige Forscher, die eine Angabe in der Matrikel falsch gelesen haben, anführen.

3) Ein jüngerer Bruder des Kapellmeisters Mitscha, Karl Michael (1699–1750), wirkte am Hof Questenbergs als *Tafeldecker*, *Dapifer* [Truchsess] und *aulæ præfectus* [Hofmeister]. In der Literatur wird er oft mit Karl Anton Mitscha (siehe unten) verwechselt. Die Funktion des *Tafeldeckers*, in den 20er Jahren in Jarmeritz mit der Pflicht verbunden, die Proben für die Komödien zu leiten, wurde damals von Michael Walter bekleidet; dieser stammte nicht aus Jarmeritz und hat die Dienste bei Questenberg wahrscheinlich nach dem Tod seiner Frau, der Sopranistin Kateřina [Catharina], im Jahre 1733 verlassen. Auch später konnte diese Funktion analogisch mit der Pflicht, bei den Komödien mitzuwirken, verbunden sein, es ist also möglich, dass auch Karl Michael die komischen Theaterstücke mit den Musikeinlagen einstudiert hat. Karl Michael heiratete am 9. Jänner 1743 die Jarmeritzer Sopranistin Alžběta Havlinová [Elisabetha Hawlin]; die Ehe blieb wahrscheinlich kinderlos. Der Graf hat ihn in seinem Testament mit der ziemlich großen Summe von 500fl. bedacht; auch aus dieser Tatsache können wir eine aktive künstlerische Tätigkeit von Karl Michael erschließen.

4) Der Jarmeritzer Organist und Kopist Jacob Mitscha, ein vermutlicher Sohn von Mikuláš Míča [Nicolaus Mitscha], wurde nicht im Jahre 1693 geboren. Das in diesem Jahre geborene und als „Hons Jakob“ getaufte Kind von Mikuláš [Nikolaus] starb acht Wochen nach seiner Geburt. Aufgrund verschiedener Quellen (die Liste der Bediensteten im Questenberg Palais in Wien, die Untertanenliste aus Jarmeritz, die Eintragung seiner Vermählung in der Matrikel in Wien, die Feststellung des Geburtsdatums seiner Ehefrau Kateřina Jelínková [Catharina Jelinek], die Eintragung über die Taufe seines ältesten Kindes in Wien, die Eintragung über seinen Tod) wurde er wahrscheinlich im Jahre 1683 geboren. Er konnte also nicht der Sohn von Mikuláš Míča [Nikolaus Mitscha] sein, der im Jahre 1685 geheiratet hat, und folglich auch nicht der Bruder des Komponisten Franz Anton Mitscha. Seine Familienherkunft konnte noch nicht festgestellt werden, wahrscheinlich wurde er außerhalb von Jarmeritz geboren und kann vielleicht ein Sohn von einem der Geschwister Mikuláš Mitschas [Nicolaus Mitschas] sein.

5) Karel Antonín Míča [Carl Anton Mitscha] (Wien 1712 – Wien 1784), ein Sohn des Organisten Jakob [Jacob], war Kammerdiener des Grafen Questenberg und nach dem Tod von Karl

Michael Mitscha sein Majordomus, bekleidete also die höchstmöglichen Posten am gräflichen Hof. Ursprünglich hätte er wahrscheinlich wie sein Vater Organist werden sollen. In den gräflichen Dienst trat er erst im Jahre 1735, mit seinen 23 Jahren, in den Jahren 1736 und 1739 ist er in den Untertanenlisten als Lakai angeführt. Seine Position hat sich jedoch 1741 wesentlich geändert; in diesem Jahr wurde er *Cammerdiener*, eine Funktion, die bisher nur der Kapellmeister Franz Anton Mitscha bekleidet hat. Karl Anton Mitscha wurde diese Funktion zugeteilt, als Franz Anton bereits krank war. Wahrscheinlich hat er also diesem auch vermehrt bei den Opernproben geholfen und nach dem Tod des Kapellmeisters mehrere seiner Verpflichtungen übernommen. Auch Karl Anton Mitscha hat aufgrund des Testamentes Questenbergs die erhebliche Summe von 500fl. erhalten. Außer ihm und Karl Michael Mitscha hat eine größere Summe (200fl.) nur der Sänger und Komponist Carl Müller erhalten. Karl Anton Mitscha hat im Jahre 1740 eine Jarmeritzer Sängerin, die Altistin Marie Anna Nellerová [Nellerin], geheiratet und hatte mit ihr mehrere Kinder. Sein Sohn Jan Adam František [Johann Adam Franz], ein späterer österreichischer Staatsbeamter, wurde auch als Komponist bekannt; er ist wahrscheinlich der Komponist der *Sinfonia in Re*, deren Autorschaft irrtümlich dem Kapellmeister Franz Anton Mitscha zugeschrieben wurde. Graf Questenberg war mehrmals Taufpate der Kinder Karl Anton Mitschas, ebenso auch seine Frau und Tochter, was auch als Beweis dienen kann, welches Ansehen dieses Mitglied der Familie Mitscha am Questenbergischen Hof genossen hat. Kurz nach dem Tod des Grafen übersiedelte Carl Anton mit seiner Familie nach Wien, wahrscheinlich im Jahre 1754, wie aus den Jarmeritzer Matrikeln nachweisbar ist. In Wien war er am Kaiserhof als *Türhütter* angestellt.

Deutsch von Vlasta und Hubert Reitterer

